

Una illa de paraules

Biel Mesquida és autor d'una de les obres més polièdriques i alhora unitàries de la literatura catalana dels últims trenta-cinc anys -els que separen 'L'adolescent de sal' del seu últim llibre, 'Acrollam'. Tres anys després de publicar 'Els detalls del món', Mesquida torna a burxar en els mecanismes de la narrativa curta per fer-nos a les mans una illa de 99 narracions que transmeten un microcosmos que s'expandeix cap a la universalitat al ritme dels mecanismes més perfectes. (Text: Jordi Nopca)

Tenir l'oportunitat de parlar amb Biel Mesquida -amb l'excusa de la publicació del seu nou llibre- és un plaer que un gruuix important de la societat literària barcelonina no es vol perdre. A la presentació d'*Acrollam* hi naveguen cares acadèmiques (Jordi Llovet), musicals (Maria del Mar Bonet), poètiques (Vicenç Altaió, Albert Roig), teatrals (Carme Callol, Pepa López, Rosa Novell), narratives (Eduardo Mendoza, Carme Riera) i alguna patum del món editorial (Xavier Folch, Fèlix Riera), a més del

mestre de cerimònies Baltasar Porcel, que en l'últim tram de l'acte oferirà alguns comentaris que sacsegen alguns dels assistents: 1/ "Acrollam és l'únic llibre que s'ha escrit en mallorquí des de fa molts anys. El primer que va escriure-hi va ser Miquel dels Sants Oliver, i més tard ho va fer mossèn Alcover, però estava boig: als seus poemes hi trobes paraules molt estranyes col·locades una rere l'altra, tot i que sovint aconsegueix combinacions genialoides"; 2/ "Quan era petit, la mare em deia: 'Avui que és diumenge a s'horabaixa anirem

a veure passar cotxes'. A la Mallorca d'avui passen cotxes a tothora. T'estim a tu era un llibre ple de cotxes. A *Acrollam* en Biel sap dominar els cotxes, hi ha una idea de paisatge i de territori que m'agrada molt". Abans de tot això, Biel Mesquida ens ha parlat del seu últim *tour de force* narratiu, el conjunt de 99 narracions *Acrollam*, que capgirarà l'illa de Mallorca i ens n'ofereix la seva visió, lliure, diversa i actual. "El fet de convertir Mallorca en *Acrollam* vol ser una mostra del meu mètode de funcionament. A l'obra hi trobem punts de vista

molt diversos i personatges que són angles morts: pràcticament no hi ha protagonistes. *Acrollam* és coral en el sentit de cor i d'elements vius i arborescents". La sensació que es té quan es llegeix un gruix important dels textos és de trobar-nos davant de peces confegides amb molt de sentiment i que es ramifiquen en moltes direccions, gairebé sempre imprevisibles. "He buscat conscientment aquesta espècie de vertigen lingüístic que arrossega el lector. La llengua ha estat molt treballada, és una de les obres que he escrit en què presenta una forma més acabada i definitiva. He esgotat les possibilitats que m'havia plantejat, que eren molt variades i obertes: l'ús de diverses persones del verb, la conjunció de diversos registres, la mescla de llenguatges... *Acrollam* és un mecanisme fet amb una voluntat de justesa musical".

Mesquida s'ha decidit a revisitar el món d'*Acrollam* tretze anys després de donar-lo a conèixer amb la novel·la *Excelsior o El temps escrit*. "A *Excelsior* m'endinsava en l'illa mitològica d'*Acrollam* des d'un caire antropològic. Era una visió del principi del temps, escrita amb una correntia barroca que la travessa de dalt a baix, amb una descripció concisa –minuciosa– dels personatges. L'*Acrollam* d'aquest recull de narracions és la de començaments del segle XXI. Aquí tot és d'una precisió condensadíssima i passa a una velocitat vertiginosa". L'actualitat del que sovint passa a l'illa (especulació immobiliària, manifestacions, la substitució d'un món per un altre) s'acobla als dominis de la ficció gràcies a l'esperit líric que predomina en la majoria de relats, encara que en aquest cas, a diferència d'altres, ha quedat mig enterrat i s'ha de buscar en detalls que a simple vista podrien passar per alt. "Vull que quedi clar que en aquestes narracions no he fet documentalisme. He construït un món que existeix dins de lletres, no una font que puguin utilitzar els historiadors. Tot i això, el pare Miquel Batllori deia que els documents que millor ajudaven a fer-se la imatge d'un moment històric eren subjectius: dietaris, cartes...". Biel Mesquida ha volgut donar la imatge d'un món en el qual els sentiments segueixen sent el centre d'atenció d'un fresc impressionant confegit per centenars de personatges. A *Acrollam* s'hi estima molt –l'amor hi és tractat en totes les seves fases–, de vegades s'hi mor de cop i volta –representant el destí tràgic de *T'estim a tu*–, s'hi coneixen problemes familiars de tota mena, es viatja per les textures que han marcat cada època a través d'un univers referencial multidisciplinari però més contingut que en altres ocasions i es viuen les decisions polítiques amb una riquesa de punts de vista que acaba agermanant tendències aparentment antagoniques. D'aquesta manera, al costat de la crònica d'una manifestació "contra els assassins de la terra" (*Atreveix-te a somiar*) hi trobem un conte on assistim a un monòleg delirant que després d'elogiar la visita de Jaume Matas al club Rasputin de Moscou o aprovar la ruptura

amb l'Institut Ramon Llull acaba de la següent manera: "Que si anam així no quedarà terra edificable? Que hem destrossat paisatges? Que hem convertit la llengua catalana en una relíquia? Que el patrimoni cultural és un cristo? Però el patrimoni ciutadà va de primera. Si mireu *CSI* veureu que a Miami ja no queda terra".

LA CONSTRUCCIÓ DEL MOSAIC. Cada text d'*Acrollam* configura el seu propi mosaic, en el qual les tesselles textuales (les petites unitats que el configuren) ballen danses molt diverses per acabar formant el dibuix global de la narració, que encaixa per addició o oposició amb la resta del material del llibre. El llibre, que Mesquida va escriure del 2006 al 2008, ha begut de textos escrits inicialment en formats molt diversos i que han estat sotmesos a unes quantes revisions successives que n'han reduït el gruix –hem passat de més de 200 narracions a 99– i han batallat per aconseguir la forma definitiva. "El material prové de diversos reservoris: d'articles que he publicat al diari, d'anotacions que faig als meus quaderns i d'algunes entrades del meu bloc, *Plagueta de bord*. És a partir de totes aquestes pedreres que em dedico a fer les meves escultures...". Mesquida reconeix que sense haver fet *Els detalls del món* –que recollia cròniques publicades al *Diario de Mallorca*– no hauria arribat mai a *Acrollam*, però potser la font que l'ha influït més ha estat *Plagueta de bord*, l'aventura digital que va començar fa 4 anys i on hi ha donat a conèixer una quantitat ingent de poemes, apunts narratius, notícies i opinions que recullen l'eclecticisme, la fragmentació i l'extensió breu d'aquest nou llibre. "Necessito coses que em facin escriure, i *Plagueta de bord* n'ha estat una de significativa. M'ha llevat la por de mostrar treballs meus just després que haguessin estat escrits. Del territori digital n'he après que res no és definitiu. Ha estat un risc i alhora una forma de generositat, d'exposar-me contínuament i també de rebre una quantitat important de crítiques i insults". Després de treballar-hi dos anys, l'*Acrollam* que coneixem en format llibre s'ha

“
He construït un
món que existeix
dins de lletres,
no una font que
puguin utilitzar
els historiadors

convertit en una espiral fragmentada en 99 trosos de mides semblants però de particularitats ben diverses. "Les narracions estan ordenades alfabèticament per mostrar al lector que no hi ha privilegis entre unes i altres. Totes són peces germanes, hi pots entrar a tot arreu: es pot començar per *Aiguafort al Pac* –el primer conte–, obrir el llibre per la meitat o dedicar-se a llegir els contes parells i després els imparells. He buscat oferir al lector una mena de trencaclosques en què s'hi pogués endinsar amb una gran llibertat, igual que feia Julio Cortázar amb *Modelo para armar*. *Acrollam* parteix d'una escriptura simple que m'ha anat molt bé per amagar enigmes: en això el llibre em recorda a un secreter que va mostrant diverses parts en funció del lloc per on s'obri".

L'INVENTOR DE LLIBERTATS. Una de les particularitats més sorprenents de Biel Mesquida és el seu entusiasme, que inocularia a tothom amb qui parla o que llegeix la seva obra. En un moment de l'entrevista fa referència a la "recerca de felicitat" com a objectiu últim d'*Acrollam*. Tot i el percentatge alt de narracions elegíacques, el nou llibre de Biel Mesquida conté una quantitat impressionant d'alenades de vida que converteixen la seva lectura "en un consol per als humans". *Acrollam* esdevé un refugi que parla de tots nosaltres –perquè els habitants d'*Acrollam* viuen la mateixa quotidianitat que es respira fora de l'illa–: la seva energia prové, en última instància, de l'amor infinit per la literatura que té el seu autor. "L'escriptor és un inventor de llibertats i la bona literatura t'ajuda a ser millor, et fa conèixer-te a tu mateix. Ara més que mai estem envoltats de llibres plens de caducitat; davant d'aquesta majoria és molt important mantenir el punt de vista de *monumentum*, quan s'escriu. És important recordar que la literatura és molt antiga: al paleolític ja es contaven històries a la llum de les fogateres; era la música de l'oralitat. La literatura travessa tots els llenguatges, i d'una forma molt petita ajuda a canviar el món. T'ajuda a ser millor. Et fa conèixer-te a tu mateix". A diferència de molts altres escriptors, quan Mesquida parla creu sincerament en allò que diu. No hi ha màscara, barret ni personatge. Hi ha les seves ulleres de muntura transparent, que l'ajuden a veure el món amb una clarividència total i una antiguitat que s'apropa quan li convé a l'Antic Testament. "*Acrollam* és una mena d'Arca de Noè del segle XXI que intenta salvar una sèrie d'espècies animals que estan en perill d'extinció. No parlo només de maneres de fer sinó també del llenguatge amb què es fan. La llengua és un cos que es dessagna: se n'ha perdut el gust, tot fa la mateixa olor; quan la llengua estigui estandarditzada del tot estarem perduts, perquè s'haurà acabat la festa del llenguatge. En lloc d'utilitzar la llengua comunicadora faig servir una llengua poètica, però intento que no sigui rànica ni basada en un passat gloriós".